

РАДА ЄВРОАТЛАНТИЧНОГО ПАРТНЕРСТВА: СУТЬ ТА ЗНАЧЕННЯ ДЛЯ УКРАЇНИ

Вінницький національний технічний університет

Анотація

В даній роботі розглянуто питання членства України в Раді євроатлантичного партнерства (РЄАП), діяльність України у рамках РЄАП, суть роботи РЄАП та значення даної організації для України.

Ключові слова: Україна, РЄАП, НАТО, партнерство.

Abstract

This paper considers the issues of Ukraine's membership in the Euro-Atlantic Partnership Council (EAPC), Ukraine's activities within the EAPC, the essence of the EAPC's work and the importance of this organization for Ukraine.

Keywords: Ukraine, EAPC, NATO, partnership.

Вступ

Метою роботи є розглянути питання членства України в Раді євроатлантичного партнерства (РЄАП), її діяльність в даній організації, а також суть та значення цього партнерства для України.

Результати досліджень

Рада євроатлантичного партнерства (РЄАП) — це загальна політична структура НАТО, у межах якої розвивається співпраця між НАТО та країнами-партнерами на Євроатлантичному просторі, а також двосторонні відносини між НАТО та окремими країнами-партнерами, що беруть участь у програмі «Партнерство заради миру» (ПЗМ). Це багатосторонній форум, який об'єднує 50 країн, з метою забезпечити процес діалогу та консультацій з питань політики і безпеки серед країн-членів НАТО та країн-партнерів.

РЄАП була заснована у 1997 році, прийшовши на зміну Раді північноатлантичного співробітництва, що була організована у 1991 році, одразу після закінчення Холодної війни. Рішення щодо започаткування РЄАП, ухвалене лідерами країн-членів Альянсу під час Мадридського саміту, відбивало прагнення вийти за рамки РПАС (Рада північноатлантичного співробітництва) та створити такий форум з питань безпеки, який би відповідав стану відносин з країнами-партнерами, що ставали дедалі більш розгалуженими як у рамках «Партнерства заради миру», так і у контексті проведення миротворчих операцій під проводом НАТО у Боснії та Герцеговині. До органу, який не був більше зосереджений виключно на відносинах з колишніми супротивниками Альянсу увійшли такі традиційно нейтральні країни, як Австрія, Фінляндія, Швеція та Швейцарія. На Мадридському саміті були також ухвалені заходи, спрямовані на підсилення ПЗМ шляхом надання програмі оперативнішої ролі. Ключовою метою було гарантування країнам-партнерам ширших можливостей для участі у процесі ухвалення рішень з усього кола заходів партнерства, підсилення їхньої ролі у процесі планування, а також з метою зміцнення процесу політичних консультацій. Наступні кроки, спрямовані на підсилення ПЗМ та, зокрема, оперативних аспектів програми, були визначені під час Вашингтонського саміту 1999 року, коли лідери країн РЄАП ухвалили звіт під назвою: «На шляху до партнерства ХХІ століття — поглибленого та більш оперативного партнерства». Прийняте в 1997 році рішення про створення РЄАП ознаменувало визнання Альянсом того факту, що прийшов час рухатись далі, виходити за межі досягнутого Радою північноатлантичного співробітництва, і будувати форум безпеки, який відповідав би дедалі більш розвинутим відносинам, що склались з партнерами в рамках програми ПЗМ. Прикладом рівня досягнутої співпраці стала операція з підтримання миру під проводом НАТО в Боснії та Герцеговині, в якій в 1996 році взяли участь підрозділи з 14 країн-партнерів, що служили поряд зі своїми колегами з Альянсу. Перехід від РПАС до РЄАП доповнив паралельні кроки з посилення ролі Партнерства заради миру, які полягали у дедалі активнішому залученні країн-партнерів до прийняття рішень і планування усього спектра діяльності партнерства.

Довгострокові консультації та співробітництво відбуваються із широкого кола питань у рамках Робочої програми євроатлантичного партнерства.

Серед цих питань можна назвати такі: операції з врегулювання кризових ситуацій та підтримання миру, регіональні питання, контроль над озброєннями та питання розповсюдження зброї масового знищення, міжнародний тероризм, питання оборони - планування, формування бюджету, розробка політики та стратегії, планування дій на випадок надзвичайних ситуацій цивільного характеру та забезпечення готовності до реагування на природні лиха та катастрофи, співпраця у галузі озброєнь, ядерна безпека, координація управління повітряним рухом цивільними та військовими органами, наукова співпраця.

Окрім цього, РЄАП запровадила ініціативи для сприяння та координації практичної співпраці та обміну досвідом у ключових галузях, які включають боротьбу з тероризмом, охорону кордонів та інші питання, пов'язані із розповсюдженням зброї масового знищення, стрілецької та легкої зброї.

Погоджена політика НАТО та РЄАП щодо підтримки міжнародних зусиль на сприяння Резолюції Ради безпеки ООН №1325 щодо жінок, миру та безпеки, а також боротьби з торгівлею людьми.

Україна бере участь у діяльності Ради євроатлантичного партнерства від початку заснування цього багатостороннього форуму у 1997 році для забезпечення процесу діалогу та консультацій з питань політики та безпеки серед його учасників: 30 країн-членів НАТО та 20 держав-партнерів.

В сучасних умовах розвитку міжнародних відносин, Україна розглядає РЄАП як оптимальний механізм взаємодії НАТО з її партнерами, а також останніх між собою. Механізми РЄАП дозволяють партнерам брати також безпосередню участь у процесі вироблення та прийняття рішень.

Україна виступає за подальше зміцнення процесу консультацій і співробітництва в рамках РЄАП і, з огляду на її майбутнє, розглядає РЄАП як орган постійного діалогу між НАТО та її партнерами. Україна вбачає також певні координуючі функції РЄАП, що намітились після поглиблення Програми «Партнерство заради миру», і підтримуватиме досягнення у відносинах між РЄАП і програмою ПЗМ максимальної продуктивності та ефективності щодо партнерської діяльності і практичного співробітництва.

Як активний член РЄАП, Україна концентрує свою увагу на таких основних напрямках її діяльності: політичні питання та питання, що стосуються безпеки; консультації з політичного планування; економічні питання (конверсія військового виробництва, включаючи її соціальний вимір, аспекти безпеки в економічному розвитку, витрати на оборону та оборонний бюджет); наука; «виклики сучасному суспільству»; інформаційна діяльність; миротворчі операції; врегулювання кризових ситуацій цивільного характеру тощо.

Українська сторона активно залучається до діяльності в рамках РЄАП, зокрема, до участі у засіданнях на рівні послів як у форматі РЄАП, так і у розширеному складі – за участю представників країн Ради євроатлантичного партнерства, Стамбульської ініціативи зі співробітництва, Середземноморського Діалогу, а також Австралії, Нової Зеландії, Південної Кореї, Афганістану, Йорданії, ОАЕ та Японії; у засіданнях Комітету НАТО з питань політики та партнерств у форматі РЄАП. На зазначених заходах до їх учасників доводиться позиція Української держави щодо нової політики партнерств Альянсу, запровадження нових форм, у т.ч. гнучких форматів співпраці з партнерами «30+n», залучення України до операцій та місій під проводом НАТО.

Українські представники також беруть активну участь у засіданнях Комітету з питань політики та партнерства у форматі РЄАП, під час яких обговорюється програма «Наука заради миру та безпеки», її структура, механізми, ключові пріоритети та проекти, імплементація яких здійснюється в її рамках.

Найбільш помітною подією у рамках діяльності РЄАП у 2013 році стало проведення засідання у цьому форматі на рівні послів (12.11.2013р.), основним питанням порядку денного якого була реалізація пріоритетів головування України в ОБСЄ. Учасники цього заходу отримали детальну інформацію від Постійного представника України при міжнародних організаціях у Відні, Посла І.Прокопчука щодо досягнутих українською стороною результатів на чолі Організації, яка поділяє спільні з НАТО цінності та реагує на безпекові виклики. РЄАП дала високу оцінку зусиллям України, відзначалась активна роль Українського головування у врегулюванні тривалих конфліктів, ініціювання нашої державою діалогу щодо контролю над звичайними озброєннями, формування рішення щодо залучення ОБСЄ до підтримки проведення виборів в Афганістані у 2014 році.

У відповідності до параграфу 8 Рамкового документа Партнерства заради миру 14 березня 2014 року у штаб-квартирі НАТО у Брюсселі на вимогу України відбулося екстрене засідання Ради євроатлантичного партнерства (РЄАП) на рівні послів з приводу ситуації, яка склалася в Автономній

Республіці Крим України у зв'язку з незаконним військовим вторгненням Росії, а також вплив цих подій на безпеку євроатлантичного простору в цілому.

У виступі на засіданні Глава Місії України при НАТО, Посол І.Долгов наголосив, що дії Росії вперше за 20-річну історію РЄАП змусили застосувати положення її базового документа від 1997 р., що передбачає скликання надзвичайного засідання Ради у зв'язку з існуванням реальної загрози безпеці та стабільності євроатлантичного простору. Було висловлено жаль, що ця загроза виникла всередині РЄАП і походить від дій однієї з країн-засновниць цього форуму. Українська сторона детально поінформувала учасників засідання РЄАП щодо підтверджених фактів безпрецедентного вторгнення збройних сил РФ на територію України, що є порушенням всіх існуючих міжнародних норм та двосторонніх угод між країнами та підбивають дух дружби між українським та російським народами. Було надано оцінку діям так званої нинішньої кримської влади, що суперечать Конституції України та нормам міжнародного права.

Представники усіх держав-членів РЄАП, які взяли участь у обговоренні, одноставно підтримали територіальну цілісність та суверенітет Української держави, рішуче засудили інтервенцію російських збройних сил на територію Автономної Республіки Крим України, закликали російську сторону відвести свої підрозділи до місць їх постійної дислокації, зняти, таким чином, напруження, розпочати, у т.ч. за міжнародного посередництва, прямий діалог з новою владою України з метою пошуку шляхів врегулювання кризи. Окремо російську сторону було закликано припинити підготовку до проведення у Криму так званого референдуму, який міжнародна спільнота одноставно оцінює як незаконний та нелегітимний, результати якого не будуть визнаватися.

Висновки

Отже, в даній роботі було розглянуто основну мету та обов'язки Ради євроатлантичного партнерства, питання членства України в РЄАП, її діяльність та завдання в даній організації, а також суть та значення партнерства України і Ради євроатлантичного договору. Було визначено важливість даної співпраці, особливо, в період воєнних дій на території України.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Україна в Європі і світі : навчальний посібник / В. О. Корнієнко.– Вінниця : ВНТУ, 2017. – 147 с.
2. Діяльність України у рамках РЄАП [Електронний ресурс] : [Веб-сайт]. – Режим доступу: <https://ukraine-nato.mfa.gov.ua/ukrayina-nato/diyalnist-ukrayini-u-ramkah-ryeap>
3. Рада євроатлантичного партнерства [Електронний ресурс] : [Веб-сайт]. – Режим доступу: [Вікіпедія](#)
4. NATO – Topic: Рада євроатлантичного партнерства [Електронний ресурс] : [Веб-сайт]. – Режим доступу: https://web.archive.org/web/20140809031256/http://www.nato.int/cps/uk/SID-F74FD15B-173299F6/natolive/topics_49276.htm
5. «Довідник НАТО» в редакції 2006 [Електронний ресурс] : [Веб-сайт]. – Режим доступу: <https://web.archive.org/web/20130522212905/http://www.nato.int/docu/handbook/2006/hb-ukr-2006.pdf>

Максим Іванович Пилявець – студент групи ІПМ-19Б, Факультет машинобудування та транспорту, Вінницький національний технічний університет, м. Вінниця e-mail: makspilyavets2017@gmail.com.

Науковий керівник: **Валерій Олександрович Корнієнко** – д-р політичних наук, професор, завідувач кафедри суспільно-політичних наук, Вінницький національний технічний університет, м. Вінниця.

Maksym I. Pyliavets - student gr. ІПМ-19b, Department of Machine-building and Transport, Vinnytsia National Technical University, Vinnytsia. e-mail: makspilyavets2017@gmail.com.

Supervisor: **Valery A. Kornienko** – Dr. of Political Sciences, Professor, Head of the Department of Social and Political Sciences, Vinnytsia National Technical University, Vinnytsia.